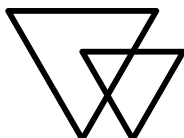

Julius Schellens

OPROER
IN DE KEMPEN
1798 – 1830

WILLEMS UITGEVERS

Verantwoording

Coverbeeld: Anne Van Moere
Coverontwerp: Willems Uitgevers
Opmaak boek: Willems Uitgevers

© Willems Uitgevers, Noorderwijk, 2021

willemsuitgevers.com

ISBN 978 949 3242 005
DEPOT D/2021/13.616/2

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of worden openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke (elektronische of mechanische) wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of auteur.

WOORDEN VAN DANK

Bij het nalezen, bijschaven en polijsten van het manuscript waren de praktische hulp en suggesties van mijn partner Anne Van Moere van enorm belang.

Mede dankzij haar kritisch oordeel kon deze roman tot stand komen. Het coverbeeld is van haar hand.

Mijn proeflezers Rosemie Mels, Mieke Pels, Toon Pels en Christ'l Teughels wezen me plaatsen aan waar ik onze taal geweld aandede.

Hartelijke dank aan iedereen die me op gelijk welke manier inlichtingen verschafte en het schrijfproces volgde.

De auteur,

Julius Schellens

Labor omnia vincit
“Werk overwint alles”

Publius Vergilius

(Romeins dichter - van 70 v. Chr. tot 19 v. Chr.)

I

HULSHOUT 6 OKTOBER 1830

De opgewonden blik in de ogen van de jongeman die in de vooravond de deur van afspanning Den Anker met een forse duw open stootte, verraadde dat hij groot nieuws meebracht. Hij wilde de eerste zijn om het de inwoners van zijn dorp te vertellen. In voorkomen en houding verschilde hij sterk van de andere aanwezigen die er veelal in vuile en slordige kleren bijzaten. Zijn fiere gestalte en nette kleding wezen op een betere afkomst. Het geroezemoes van door elkaar pratende stamgasten weerhield hem er echter van dadelijk van wal te steken, uit vrees dat zijn belangrijke mededeling zou verloren gaan in het kabaal. Hij schuifelde in het halfduister van de schaars verlichte gelagzaal naar de tapkast waar de waard een kroes bier voor hem klaar zette. Het was duidelijk dat hij de drankvoorkeur van zijn stamgasten kende.

“Wat is er aan de hand, Adriaan? Waarom zo nerveus?” vroeg hij terwijl hij zijn klant wat nauwkeuriger opnam. “Aan de hand...? Er gebeuren grootse dingen in ‘t land, Nand. Ik kom dat hier vertellen aan ieder die het wil horen. Ik weet zeker dat daar veel interesse voor zal zijn.”

Daarop zweeg hij geheimzinnig om de nieuwsgierigheid van de herbergier nog wat aan te wakkeren. De gezichtsuitdrukking van de man zei hem dat hij daar perfect in gelukt was. Hij nam ruim de tijd om de kroes aan zijn mond te zetten en rekte de spanning zo nog wat op. Na een flinke teug veegde hij met de rug van zijn hand bruin schuim van zijn lippen en vervolgde:

“Het is hier precies een kot vol kakelende kiekens, Nand. Kunt ge ze niet doen zwijgen? Ik ben niet zinnens alles driemaal te herhalen.”

De waard die zich, aan de volumineuze ronding van zijn

buik te zien, geregeld te goed deed aan zijn eigen koopwaar, wreef zijn handen droog aan de groene schort die strak rond zijn lenden zat. Hij rechtte de rug en bonkte met een gebalde vuist op de tapkast zodat de lege bierpotten tegen elkaar rammelden. Men wist uit ervaring dat er nu moest worden gezwegen. Het werd dadelijk muisstil.

“Mannen, hou nu allemaal eens jullie kop. Adriaan hier heeft me dunkt de Heilige Maagd aanschouwd. Zo ziet hij er alleszins uit. Hij komt ons dat openbaren. Tijdens zijn toespraak wordt er geen drank geserveerd. Hopelijk trekt hij het niet te lang zodat mijn winkel vlug terug open kan. Ook ik verdien graag mijn boterham.”

Her en der klonk er ingehouden gelach en gemompel. Iemand riep: “Onze Nand moet het er weer eens dik opleggen dat hij voorzitter is van onze toneelkring. Ge hoort dat aan zijn dure woorden.”

Om de aandacht van de toehoorders naar zich toe te trekken en het belang van wat hij te zeggen had te benadrukken, dronk Adriaan langzaam de rest van zijn bier op en liet een forse boer. Hij genoot zichtbaar van de belangstelling. Met een knipoog maakte hij de waard duidelijk dat hij er uitzonderlijk nog wel eentje wilde.

“Verdomme, komt er nog wat van?” klonk het vanaf enkele tafeltjes.

Adriaan posteerde zich een meter voor de tapkast. Keek eens rond om zich ervan te vergewissen dat hij van overal goed gezien en gehoord kon worden.

“Wees maar gerust. Ik heb geen verschijning gezien zoals Nand jullie wil doen geloven. Maar ja, hij schiet al eens graag met spek. Er is belangrijker nieuws. België is

sinds eergisteren onafhankelijk. Wat wil zeggen dat de Hollanders hier niks meer in de pap te brokken hebben!”

Even bleef het stil, waarna luidkeels door elkaar geschreeuw volgde.

“We zijn eindelijk verlost van die eigenzinnige en bemoeizieke koning Willem!”

“Is dat echt waar, Adriaan? Mijn baas, de boer van hoeve Het Bergske, leest geregeld een Brusselse gazet. Hij legde me deze week nog uit hoe die ambrasmakers in Brussel al meer dan een maand over de vloer rollen, sinds ze hun stad hebben gezuiverd van dat Hollands gespuis.”

“Als ze niet oppassen en zo blijven doorgaan met elkaar te bekampen zou er weleens een derde hond met het been kunnen gaan lopen.”

“Dat zou inderdaad kunnen gebeuren. Het schijnt dat de Fransman op de loer ligt om hier weer binnen te vallen.”

Een al wat oudere man met leigrijze haren zat alleen aan een tafel, afzijdig van de rest van het gezelschap in de uiterste hoek. Hij had het kabaal stilzwijgend aangehoord, alsof het hem allemaal niet interesseerde. Maar blijkbaar had hij de gesprekken oplettend gevolgd en vond hij dat het gebeuzel lang genoeg geduurd had. Hij stak zijn eeltige hand in de lucht. Zonder stemverheffing ging er toch een ontegensprekelijk gezag van hem uit. Het werd weer stil in de kroeg. Rustig, langzaam maar kordaat schraapte hij zijn keel.

“Jongeman, van waar haalt ge die informatie? Ik heb in mijn leven geleerd voorzichtig te zijn met wat ge hoort vertellen. Van horen zeggen hoort ge veel liegen!”

Adriaan naderde het tafeltje van de man die hem van

onder zijn lange sluikharen met inktzwarte ogen indringend aankeek.

“Wel, meneer, ik zat deze namiddag in Heist-op-den-Berg in De Wijngaard toen daar een huurrijtuig stopte. Twee deftige heren stapten uit en kwamen het café binnen. Ze beweerden uit Leuven te komen en trakteerden iedereen zodat aandacht verzekerd was. Hoewel ik op het punt stond te vertrekken, ben ik natuurlijk gebleven uit nieuwsgierigheid.”

Adriaan haalde zijn bierpot aan de toog en keerde terug naar de hem onbekende man. Benieuwd naar de reden van diens interesse vervolgde hij zijn relaas.

“In Brussel zou het Voorlopig Bewind de onafhankelijkheid van België uitgeroepen hebben en nu moet het Nationaal Congres een grondwet opstellen.”

De vreemde man fronste bedachtzaam zijn voorhoofd. Voor zich uit starend sprak hij meer in zichzelf dan tot iemand in het bijzonder:

“Ik vermoed dat de Conferentie van Europese Staten in Londen daar zeker haar zeg zal over willen hebben. Na de val van Napoleon hebben de overwinnaars de beide Nederlanden verenigd. Rusland, Oostenrijk, Pruisen en vooral Engeland vonden dat de beste oplossing. Over ons lot wordt vooral daar beslist, en minder in Brussel.”

“Wat hebben die kerels daar in dat café nog allemaal verkondigd?” kwam de herbergier tussenbeide om het verhaal wat vaart te geven. Hij had er blijkbaar al spijt van dat hij de drankbedeling had stopgezet.

De tussenkomst van de geheimzinnige bezoeker intrigeerde Adriaan. Hij richtte zich nu recht tot de waard:

“Nand, mij stoort het niet als ge de mensen die nog dorst hebben bedient. Trouwens, mijn keel staat weeral droog van al dat praten.”

Plots werd er overal geroepen om bier, wat het Adriaan onmogelijk maakte om zich nog voor iedereen verstaanbaar te maken. Voor de man met de grijze haren kwam dit blijkbaar goed uit. Hij maakte oogcontact met Adriaan en wees met een korte hoofdbeweging naar de lege stoel aan de overkant van zijn tafeltje. Met een al even kort handgebaar maakte hij de waard erop attent nog twee potten bier te brengen.

Enigszins aarzelend schoof Adriaan aan in afwachting van wat de ander nog te zeggen had. “Laat ze hier maar voortdoen met hun onzinnige praat. De meesten hebben geen benul waarover het gaat. En, wat kwamen die boodschappers daar in Heist-op-den-Berg doen?”

Na een flinke slok kwam Adriaan weer op gang. “Ze wisten dat ook op andere plaatsen buiten Brussel oproer is uitgebroken. In Leuven en Mechelen werd de bevolking opgehitst en zijn de Hollandse soldaten verdreven.”

“Ik weet het, jongen. In Brussel heeft dat meer dan duizend doden gekost. Maar dat is de tol die men betaalt als men zijn vrijheid en onafhankelijkheid wil bevechten. Ga gerust verder.”

Het verbaasde Adriaan dat de man blijkbaar al veel wist maar toch nog meer wilde horen van hem. “Ze willen ook in alle steden en gemeenten van het Hageland en de Kempen de Hollanders verdrijven uit hun garnizoenen. Daarvoor ronselen ze vrijwilligers om aan te sluiten bij het nieuwe Belgische leger dat ze aan het oprichten zijn.”

Hij diepte een gekreukt blaadje papier op uit zijn jaszak, vouwde het open en schoof het naar zijn tafelenoot.

“Ze deelden pamfletten uit aan alle aanwezigen. Daar zouden een paar verzamelplaatsen in vermeld staan. Ik heb zelf nog geen tijd gehad om het te lezen.”

De man bekeek het papier vluchtig en stak het in zijn vestzak alsof het voor hem bestemd was. Hij keek Adriaan onderzoekend aan en vroeg: “Jongen, wilt gij vechten voor uw vaderland als het u gevraagd zou worden?”

Die rechtstreekse vraag verraste Adriaan zodanig dat hij niet dadelijk een antwoord geformuleerd kreeg. De peilende blik van de man tegenover hem bracht hem totaal in verwarring. Hij sloeg zijn ogen onzeker neer waardoor hij te kennen gaf dat dit helemaal niet in hem was opgekomen.

“Denk hierover na, Adriaan. Kom gerust eens langs, dan zal ik u meer vertellen. Ik woon in de buurt van de Herenbossen in Booischot. Als ge vanaf hier via de Zijpestraat de Nete oversteekt, is het niet ver meer als ge het pad blijft volgen. Ik heb het geluk dat bij het doorwaden van het water maar één voet nat kan worden.”

De man wachtte niet op een antwoord. Hij bukte en haalde twee houten krukken van onder de tafel vandaan. Hierop steunend hinkte hij naar de toeg. Zijn linker broekspijp sleepte over de vloer. Hij betaalde zijn verbruik en trok de deur achter zich dicht.

Adriaan bleef achter met vele vragen. Terwijl hij die raadselachtige figuur probeerde te peilen, viel het hem op dat vele ogen op hem gericht waren en dat hij nu het onderwerp van de fluistergesprekken was geworden.

Na enige tijd haalde de waard, die op de vrijgekomen

stoel was komen zitten, hem uit zijn overpeinzingen.

“Héwel, Adriaan, zo diep in gedachten verzonken?”

“Nand, wie is die man die hier zonet nog zat?”

“Dat is een raar geval. Hij komt hier af en toe een pot bier drinken. In zichzelf gekeerd en zeer zwijgzaam. Ik heb hem vandaag tegen u meer horen praten dan al die vorige keren samen. Hij woont naar het schijnt niet ver van de Nete in een kleine lemen hut. Nog maar weinig mensen van het dorp zijn daar ooit binnen geweest. Er wordt beweerd dat hij nog met Napoleon heeft gevochten in Waterloo en daar zijn been is kwijtgeraakt. Het lijkt mij een verbitterde man te zijn.”

“Ik ken hem zo’n beetje. Ik praat soms met hem als ik naar onze beemden ga aan de overkant van de Nete om te zien of alles daar nog in orde is. Hij leeft inderdaad teruggetrokken, maar is toch goed op de hoogte van wat er in de wereld gaande is.”

De meesterknecht van pachthoeve Het Bergske was bij hen aan tafel komen staan. Hij was groot van gestalte en zwaar van lichaamsbouw. Bolle wangen in een steenrood gezicht met grote stoutkijkende maar vriendelijke ogen. Een begin van zwarte baard en knevel bedekte kin en bovenlip. Kortom, één brok boerengezondheid. Donkerbruine haarlokken kroesden van onder een gedeukte floeren hoed. Hij droeg een donkerkleurige eveneens floeren vest en broek en dik geruit hemd. Zijn zware met nagels beslagen schoenen maakten een schrapend geluid op de morsige vuilrode herbergvloer. Hij was duidelijk niet zomaar een gewone stalknecht.

“Ha Sander, zet u hier maar op mijn plaats. Ik moet weer